

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/1943-1944-niemiecki-odwet-na-p/194932,Grudniowa-zbrodnia-Niemcow-w-Biskupicach.html>

03.05.2024, 01:42

Grudniowa zbrodnia Niemców w Biskupicach

W 80. rocznicę tragicznych wydarzeń kwiaty na grobie ofiar złożył dr Marcin Chorążki z krakowskiego oddziału IPN.

Konspiracyjne komórki ZWZ-AK istniały w Biskupicach i okolicy (pow. wielicki) już od 1940 r. Obława, którą Niemcy przeprowadzili na terenie gminy 10 grudnia 1943 r. została zorganizowana na podstawie informacji uzyskanych w trakcie śledztwa przeciwko dezterterowi z Wehrmachtu, który ukrywał się w Biskupicach i nawiązał kontakt z żołnierzami lokalnej placówki AK. Pojmany wraz z udzielającymi mu pomocy, ujawnił swe związki z miejscową organizacją.

W wyniku aresztowań Emila Woźniaka oraz Kazimierza i Jana Ochońskich z Biskupic, których zatrzymano 8 grudnia Niemcy pozyskali kolejne cenne informacje na temat składu personalnego lokalnej konspiracji. Dwa dni później oddziały żandarmerii i Sonderdienstu, kierowane przez SS-Obersturmführera Heinricha Hamanna przeprowadziły akcję we wsiach Biskupice, Trąbki i Sułów,

Wczesnym rankiem do miejscowości przybywały oddziały żandarmerii, które wypędzały mieszkańców z domów i poddawały wstępnej selekcji. Funkcjonariusze niemieckiej policji poszukiwali mężczyzn na podstawie posiadanej listy. Części z nich nie było w miejscu zamieszkania. Ukrywali się z obawy przed aresztowaniem. W zamian za

80. rocznica niemieckiej zbrodni w Biskupicach. Fot. IPN

80. rocznica niemieckiej zbrodni w Biskupicach. Fot. IPN

nieobecnych Niemcy zabierali braci lub rodziców konspiratorów. Równocześnie z zatrzymaniami prowadzono rewizje, w trakcie których, poszukując broni czy nielegalnej prasy, Niemcy dewastowali domy swoich ofiar.

W czasie niemieckiej operacji zastrzeleni zostali Antoni i Franciszek Waśniowscy, Eugeniusz Gołąbek, Władysław Dembowski (Dębowski) oraz niejaki Żyła. Ludzi aresztowanych zaprowadzono do Biskupic, gdzie w szkole powszechnej Niemcy zorganizowali punkt zbiorczy. Każdy zatrzymany był brutalnie traktowany. Bicie było stosowane już w momencie pojmania, a w szkole trwały przesłuchania, połączone z torturami. Niektórzy z aresztowanych tracili przytomność, a wówczas Niemcy wynosili ich z budynku i wrzucali do przygotowanych wcześniej samochodów.

W Biskupicach zatrzymano Zygmunta i Józefa Ochońskich, Józefa Waśniowskiego, Stanisława Kota, Tadeusza Kruszynę, Józefa Mamro, Leona Jaszczyka i Rudolfa Klimę, który jako jedyny spośród aresztowanych tego dnia przeżył wojnę. W Sułowie niemieccy żandarmi pojмали Kazimierza Wróbla, Józefa i Jana Stopów, Henryka Turchana, Tadeusza i Kazimierza Limanowskich. Wszyscy poszukiwani należeli do terenowej siatki AK w Obwodzie AK Kraków (powiat) lub też do lokalnych struktur BCh.

Zatrzymani zostali przewiezieni do Krakowa, gdzie odbyło się dalsze śledztwo.

Prawdopodobnie niemal wszyscy zginęli w egzekucjach na przełomie 1943 i 1944 r.

Nieznane jest miejsce ich pochówku. Ciała mężczyzn zastrzelonych 10 grudnia pogrzebano w miejscu egzekucji, a po wojnie ekshumowano i przeniesiono na cmentarze parafialne w Biskupicach i Łazanach.